

Quản lý giáo dục kỹ năng sống cho học sinh lớp 2 thông qua hoạt động trải nghiệm tại các trường tiểu học thị xã Sơn Tây, Thành phố Hà Nội

Phan Thị Thúy An*

* Phó hiệu trưởng Trường tiểu học Trung Sơn Trầm Thị xã Sơn Tây, TP Hà Nội

Received: 18/8/2023; Accepted: 25/8/2023; Published: 5/9/2023

Abstract: The goal of life skills education management is to make the life skills education process operate in a unified, synchronous, and highly effective manner, contributing to improving the quality of comprehensive education for students. This process includes the following contents: forming a correct awareness of the important role of life skills education for students in today's society. This article presents the management of life skills education for 2nd grade students through experiential activities at primary schools in Son Tay town, Hanoi City.

Keywords: Management, life skills education, 2nd grade students, Son Tay town primary school, Hanoi City, experiential activities

1. Mở đầu

Giáo dục kỹ năng sống (GDKN) cho học sinh tiểu học (HSTH) có vai trò hết sức quan trọng, giúp HS có được kiến thức, kỹ năng cần thiết để rèn luyện hành vi có trách nhiệm đối với bản thân, gia đình và cộng đồng; có khả năng ứng phó tích cực trước các tình huống của cuộc sống; giúp HS sống an toàn và khỏe mạnh. GDKN cho HS là một quá trình lâu dài, tốn nhiều thời gian và công sức đòi hỏi phải được quan tâm từ cấp tiểu học để góp phần phát triển hài hòa, cân đối ở trẻ, tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển nhân cách của HS trong tương lai.

Qua khảo sát GDKN ở các trường tiểu học thị xã Sơn Tây, TP Hà Nội cho thấy chất lượng GDKN chưa cao, chưa đi vào chiều sâu, hình thức chưa phong phú, chưa tận dụng được tiềm năng GDKN của nội dung các môn học... Nguyên nhân là do một số GV TH chưa hiểu rõ bản chất của KNS và cách GDKN cho HS tiểu học theo chương trình GDPT 2018, GV sử dụng các phương pháp GDKN chưa thành thạo, kỹ năng tổ chức GDKN thông qua hoạt động trải nghiệm chưa phong phú nên chưa thu hút được HS. Ngoài ra các trường tiểu học chưa có biện pháp quản lý tốt hoạt động GDKN cho HS lớp 2

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề chung về GDKN cho HS lớp 2 thông qua HĐTN

2.1.1. Khái niệm KNS: KNS là hệ thống những năng lực tâm lý xã hội được thể hiện thông qua hành động làm chủ bản thân, khả năng ứng xử tích cực với mọi người xung quanh, khả năng kiểm soát và giải quyết

có hiệu quả trước các tình huống của cuộc sống dựa trên kiến thức, thái độ và hành vi của chủ thể.

2.1.2. Mục tiêu GDKN cho HS lớp 2 ở các trường tiểu học thông qua HĐTN.

GDKN cho HS lớp 2 nhằm thực hiện mục tiêu chuyển dịch kiến thức, thái độ và giá trị (cái chúng ta nghĩ, cảm thấy hoặc tin tưởng) thành thao tác, hành động và thực hiện thuần thục các thao tác, hành động đó như khả năng thực tế theo xu hướng tích cực và mang tính xây dựng. Nội dung GDKN cho HS tập trung vào các kỹ năng tâm lý - xã hội là những kỹ năng được vận dụng để tương tác với người khác và giải quyết có hiệu quả các vấn đề của cuộc sống. Việc hình thành các KNS luôn gắn kết với việc hình thành các kỹ năng học tập và được vận dụng phù hợp với lứa tuổi, điều kiện sống của HS lớp 2...

Mục tiêu quản lý GDKN cho HS tiểu học là làm cho quá trình GDKN vận hành một cách thống nhất, đồng bộ, đạt hiệu quả cao góp phần nâng cao chất lượng GD toàn diện HS. Quá trình này bao gồm các nội dung: hình thành được nhận thức đúng đắn về vai trò quan trọng của GDKN cho HS lớp 2 trong xã hội hiện nay; giúp HS có thái độ đúng đắn và điều chỉnh hành vi của bản thân, biết ứng phó với sự thay đổi trước những tình huống căng thẳng trong quá trình giao tiếp; hướng đến tích cực tham gia vào các hoạt động tập thể, hoạt động xã hội và tích cực tham gia quản lý GDKN cho HS.

2.1.3. Nội dung quản lý GDKN cho HS lớp 2 ở các trường tiểu học TX Sơn Tây thông qua HĐTN

- Xây dựng kế hoạch quản lý GDKN cho học

sinh lớp 2 ở các trường tiểu học thông qua HĐTN

Xác định các căn cứ pháp lý và căn cứ thực tiễn cho việc LKH GDKNS. Đảm bảo kế hoạch được xây dựng dựa trên những căn cứ chắc chắn làm cơ sở cho quá trình tổ chức thực hiện. Xác định thực trạng nhiệm vụ GDKNS của nhà trường: nội dung đang thực hiện; cách thức thực hiện; cơ sở lý luận, kiến thức của đội ngũ GV về GDKNS; CSVC cần thiết (máy vi tính, máy chiếu, bảng biểu, kết nối Internet...).

Xác định các nội dung nhiệm vụ cần thực hiện để làm tốt HĐGD KNS cho HS. Với mỗi nhiệm vụ cần xác định chính xác đối tượng tham gia thực hiện, công việc cần thực hiện, các điều kiện (CSVC, thiết bị, tiến độ thời gian..) cần thiết để hoàn thành công việc.

Dự kiến trước các chi phí vật chất phát sinh trong quá trình thực hiện kế hoạch đối với nhà trường, các cá nhân chịu trách nhiệm thực hiện và tập thể, cá nhân HS. Xác định nguồn kinh phí huy động cho GDKNS.

Thiết lập hệ thống chuẩn để KTĐG hoạt động, các quy định, quy chế cần thiết để đảm bảo kế hoạch được thực hiện một cách nghiêm túc và hiệu quả.

Để XDKH GD được tốt, hiệu trưởng phải dựa trên tình hình cụ thể của HS, của ĐNGV trong năm học, của địa phương để định ra nội dung, yêu cầu, biện pháp thích hợp. Nắm tình hình thực tế ĐNGV và HS, phải bao gồm tình hình có tính chất thường xuyên, lâu dài, phổ biến và tình hình có tính chất thời sự, tình hình cá biệt, có thể ảnh hưởng tiêu cực ít nhiều đối với tập thể HS trường. Từ đó, nhà trường sẽ có những kế hoạch hợp lý, cụ thể, khả thi để GD KNS cho HS trường mình. Kế hoạch được xây dựng bao gồm cả các yếu tố nhân lực, vật lực và KTĐG.

2.2.2. Tổ chức hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 ở các trường tiểu học thông qua HĐTN.

Biện pháp này rất cần thiết. Hiệu trưởng cần: Xác định các bộ phận trong và ngoài nhà trường tham gia GDKNS cho HS. Xác định nhiệm vụ của từng bộ phận, từng lực lượng tham gia GDKNS. Xác lập cơ chế phối hợp giữa các bộ phận, các lực lượng trong trường và ngoài trường tham gia GDKNS cho HS.

Hiệu trưởng lãnh đạo quản lý tốt hoạt động *bồi dưỡng* ĐNGV, hoạt động trường, lớp trong GD KNS sao cho GD KNS cho học sinh là công việc và trách nhiệm của mỗi GV, của toàn thể các thành viên trong nhà trường. Hiệu trưởng cần làm cho tập thể sư phạm của nhà trường nhận thức được GD KNS cho học sinh là việc làm cấp thiết, cần tiến hành thường

xuyên, liên tục, ở mọi lúc, mọi nơi, trong tất cả các HĐGD.”

Hiệu trưởng tổ chức, xây dựng các lực lượng và điều kiện giáo dục trong và ngoài nhà trường để giáo dục KNS cho HS.

Hiệu trưởng quản lý GDKNS thông qua lao động, các hoạt động ngoại khóa, hoạt động giáo dục ngoài lên lớp, hoạt động đoàn thể, xã hội và sinh hoạt tập thể. *Đây là những* hoạt động có nhiều thuận lợi để GD KNS cho HS lớp 2 trong thực tế, có tính tương tác cao. Do vậy, Hiệu trưởng phải có kế hoạch cụ thể, quan tâm tổ chức tốt đối với các hoạt động này.

Hình thức tổ chức GD KNS cho HS lớp 2 ở trường Tiểu học thông qua HĐTN được thực hiện chủ yếu qua 02 con đường: i) Thông qua hoạt động lồng ghép, tích hợp vào các môn học, bài học trong chương trình đào tạo của nhà trường; ii) Thông qua các hoạt động ngoại khóa, hoạt động NGLL: Việc lựa chọn hình thức tổ chức sao cho phù hợp với đặc điểm lứa tuổi HS, phù hợp với mục tiêu và nội dung đã đề ra, phù hợp với điều kiện cụ thể của nhà trường và hoàn cảnh cụ thể của mỗi loại hình hoạt động lại phụ thuộc vào yêu cầu quản lý. Yêu cầu GV và HS lựa chọn hình thức nào, tại sao phải lựa chọn hình thức đó là cả một vấn đề nghệ thuật trong quản lý.

2.2.3. Chỉ đạo hoạt động GDKNS cho học sinh lớp 2 ở các trường tiểu học thông qua HĐTN

Trong chu trình quản lý hoạt động, người quản lý phải vừa tổ chức thực hiện kế hoạch vừa đảm bảo rằng quá trình đó đi đúng hướng để đạt tới mục tiêu đã định, đó là nhiệm vụ của việc chỉ đạo thực hiện kế hoạch. Giám sát quá trình thực hiện nhiệm vụ của GV và của chính người lập kế hoạch, đảm bảo HĐGD KNS cho HS đang được thực hiện đúng kế hoạch đã định, hướng tới các mục tiêu xác định trước.

Hướng dẫn các thành viên của nhà trường thực hiện các nhiệm vụ cụ thể của mình. Giải thích, tìm hướng giải quyết đối với các vấn đề mới nảy sinh trong quá trình thực hiện kế hoạch.

Nhận các thông tin ngược để từng bước đánh giá hiệu quả của kế hoạch, có sự điều chỉnh hợp lý. Đưa vấn đề GDKNS vào nội dung đánh giá rút kinh nghiệm giờ dạy trong các giờ thao giảng.

Một trong những yêu cầu của QLGD của Hiệu trưởng là chỉ đạo thực hiện mục tiêu giáo dục KNS cho HS. Cũng như tất cả các hoạt động giáo dục khác, để thực hiện đạt hiệu quả GD KNS cho HS, Hiệu trưởng phải quản lý chỉ đạo thực hiện mục tiêu của GD KNS, đó là: “Chuyển dịch kiến thức, thái

độ và giá trị thành thạo tác, hành động và thực hiện thuần thục các thao tác, hành động đó như khả năng thực tế theo xu hướng tích cực và mang tính chức năng xây dựng”. “ Vì vậy, Hiệu trưởng phải đảm bảo một số nguyên tắc sau: Giáo dục học sinh qua thực tiễn sinh động của xã hội; Giáo dục theo nguyên tắc tập thể; Giáo dục KNS phải phối hợp với đặc điểm lứa tuổi học sinh và đặc điểm hoàn cảnh cá nhân học sinh.

Việc chỉ đạo GD KNS cần được tiến hành ở các lĩnh vực sau: Chỉ đạo GD KNS thông qua các môn văn hóa cơ bản; thông qua các HĐNK, ngoài giờ lên lớp; nâng cao chất lượng GV, năng lực của các LL tham gia GD KNS trong nhà trường; *xây dựng môi trường GD và phối hợp các LL GD KNS* cho HS.

Như vậy, chỉ đạo GD KNS phải toàn diện trên mọi lĩnh vực và tuân thủ theo những nguyên tắc để phù hợp với HS lớp 2, phù hợp với thực tiễn, yêu cầu về phát triển kỹ năng của HS tiểu học.

- Tổ chức các hoạt động ngoại khóa tập trung vào GDKNS, các hoạt động chuyên đề có tích hợp GDKNS. Nhiệm vụ tổ chức các nội dung này thực hiện ít nhất 2 lần trong một học kỳ và lần lượt giao cho các TCM hướng vào các dịp kỉ niệm lớn trong năm học.

2.2.4. Kiểm tra, đánh giá hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 ở các trường tiểu học thông qua HĐTN.

Nội dung này rất quan trọng. Các trường tổ chức dự giờ các tiết GDKNS để kiểm tra trình độ CMNV của GV, đặc biệt là GV chủ nhiệm thông qua dự giờ trên lớp các tiết hoạt động NGLL và các HĐGD trong nhà trường; đồng thời đánh giá nội dung chương trình.

Kiểm tra việc thực hiện chương trình hoạt động NGLL, các HĐNK theo sự phân công của BGH. Xem xét cụ thể việc thực hiện nhiệm vụ và kết quả thực hiện của giáo viên, đối chiếu với những yêu cầu, tiêu chuẩn, những quy định để xem giáo viên đạt hay chưa đạt, làm tốt hay chưa tốt các nhiệm vụ được giao.

Kiểm tra hồ sơ chuyên môn để đánh giá nền nếp hoạt động thường của GV, thực hiện quy chế chuyên môn, trình độ nghiệp vụ sư phạm.

Trên cơ sở kiểm tra, hiệu trưởng đánh giá và điều chỉnh HĐGDKNS cho phù hợp.

Các loại hình đánh giá GD KNS thường theo cách phân loại theo chủ đề, tự đánh giá và đánh giá từ bên ngoài. KTĐG GD KNS cần xem xét việc thực hiện của LL GD, mức độ hưởng ứng, tham gia hiệu quả đối với HS. Trong quá trình KTĐG, hiệu trưởng

cần chú ý đến các yếu tố ảnh hưởng như bối cảnh, điều kiện thực tế của nhà trường, năng lực đội ngũ, điều kiện CSVN, trang thiết bị phục vụ chỉ đạo và biện pháp thực hiện để có được những kết luận chính xác nhằm nâng cao GD KNS cho HS lớp 2 ở trường Tiểu học trên địa bàn.

Quản lý KTĐG quá trình GD KNS cho HS lớp 2 ở trường Tiểu học TX Sơn Tây thông qua HĐTN là việc làm rất quan trọng. Bởi lẽ đánh giá CLGD chính xác, đầy đủ, khách quan quá trình học tập rèn luyện KNS của HS sẽ giúp nâng cao CL GD đồng thời đáp ứng mục tiêu GD tiểu học đã đề ra. Qua KTĐG, GV khích lệ HS lớp 2 phát huy các mặt mạnh, khắc phục các mặt yếu của bản thân để từ đó có điều chỉnh theo hướng tích cực.

3. Kết luận

GD KNS cho học sinh lớp 2 ở các trường Tiểu học TX Sơn Tây là vấn đề cấp thiết hiện nay. GD KNS cho HS là GD cho HS có cách sống tích cực trong xã hội hiện đại, là xây dựng hoặc thay đổi ở HS các hành vi theo hướng tích cực phù hợp với mục tiêu phát triển toàn diện nhân cách người học dựa trên cơ sở giúp HS có tri thức, giá trị, thái độ và kỹ năng phù hợp.

Đề GD KNS cho HS lớp 2 có hiệu quả hiệu trưởng các trường Tiểu học TX Sơn Tây cần thực hiện tốt các nội dung như: Quản lý tốt HĐGDKNS; Quản lý chương trình, kế hoạch GDKNS: mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, cách thức KTĐG; Quản lý các điều kiện hỗ trợ GDKNS, Quản lý hoạt động KTĐT GDKNS. Đồng thời các trường cần tạo dựng được sự chung tay ủng hộ và tham gia của các lực lượng xã hội trong và ngoài nhà trường tham gia GDKNS cho HS lớp 2 các trường Tiểu học Thị xã Sơn Tây, TP Hà Nội.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TƯ về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội

2. Nguyễn Thanh Bình (2011), *Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh*, NXB GD, Hà Nội.

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT về ban hành Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể*. Hà Nội

4. Hồ Sỹ Hộ (2023), *Quản lý hoạt động giáo dục KNS cho học sinh các trường tiểu học huyện Quỳnh Lưu, tỉnh Nghệ An*. Tạp chí TBGD số ĐB th7.23

5. Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Đinh Thị Kim Thoa, Đặng Hoàng Minh (2010), *GD giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh THCS*, NXB Đại học Quốc Gia, Hà Nội.